

# Montessori terapie pro děti s Downovým syndromem

Alžběta Jantová

*„Pomoz mi, abych to dokázal sám, ale dovol mi se namáhat a dělat chyby.“*

*(Marie Montessori)*

Montessori terapie, kterou začala v 70. letech využívat pro práci s lidmi s postižením Lore Anderlik, vychází ze základních principů montessori pedagogiky. Tato německá pedagožka se se zvláštní péčí věnuje dětem s trizomií 21 a jejich rodinám. Vynikající výsledky své práce přednášela na několika mezinárodních kongresech a již má celou řadu následovníků, které v montessori terapii osobně vyškolila.

Cílem montessori terapie je začlenění člověka se znevýhodněním do běžného prostředí. Veliký důraz je kladen na to, aby se terapie přenesla i do domácího prostředí, a stala se tak každodenní součástí života dítěte. Protože jen skrze časté opakování dochází k osvojení nové dovednosti. Typickým znakem montessori terapie je úzká spolupráce s rodiči.

## Principy montessori pedagogiky mají v montessori terapii pevný základ:

**Připravené prostředí** – nejen v pracovním terapeuta, ale hlavně doma má dítě připravené prostředí tak, aby v něm mohlo být co nejvíce samostatné. Typickým příkladem je nádobí v kuchyni. Kde jsou příbory, hrnky a talíře? Dosáhne na ně dítě? Má možnost si samo vybírat oblečení ze skříně? V montessori pracovním jsou obvykle jednotlivé pomůcky umístěné na tácech tak, že na ně dítě dosáhne a celý tác může pohodlně donést ke stolu, kde s pomůckou pracuje. A po ukončení práce si tácek samozřejmě uklidí. Jeho práci to dá potřebný řád a rytmus. V montessori pedagogice to nazýváme „pracovním cyklem“.

**Respektování vývojových fází dítěte** – v montessori terapii se vychází z klasických senzitivních fází, které popsala Maria Montessori. Např. okolo tří let má dítě senzitivní fázi pro symboly, je tedy vnímavější k symbolům (má zájem osvojit si číslice, písmena) bez ohledu na své postižení. Dítě s postižením má stejnou chuť k učení jako jiné děti, k osvojení nové dovednosti zpravidla ale potřebuje více času a více opakování.

**Samostatnost a nezávislost dítěte** – jen samostatné dítě je sebevědomé. Získává pocit vlastní hodnoty, že něco dokáže. Proto je potřeba dítě v samostatnosti co nejvíce podporovat a nepomáhat mu tam, kde to není nutné. Jak můžeme dítě podpořit v samostatnosti? Připravíme prostředí tak, aby v něm dítě mohlo být nezávislé. Věšák na bundu dáme do jeho výše, místo bot na tkaničky pořídíme boty na suchý zip atd.

**Svoboda a zodpovědnost** – svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého. Chceme-li naše děti začlenit do společnosti, musí se dobře chovat. Je důležité dítěti nastavit hranice, ukazovat mu, jaké chování je správné a jaké ne.

**Řád** – v montessori pedagogice představuje nejen postup v práci s pomůckami, který se řídí určitými pravidly, ale i řád ve fungování světa. Také respektování autorit, pravidel a ostatních lidí.

**Izolace vlastnosti a obtížnosti** – v montessori pedagogice se vždy zaměřujeme jen na tu věc, kterou chceme procvičit. Dítě není přehlceno podněty, např. při sluchovém rozlišování není jeho pozornost odváděna jinými vlastnostmi daného předmětu (nemění se ani barva, ani tvar zvukového podnětu, jen zvuk). Víme-li, že je pro dítě obtížné předmět uchopit, protože není tak motoricky zralé, musíme zvolit takový předmět, který uchopí bez problémů, protože se zaměřujeme na sluch, a nikoliv na hmat.

**Práce s chybou** – dovolíme dítěti udělat chybu. Když chybuje, může se z chyb učit. Má možnost své chyby napravit, nemusí se chyby bát.

Kromě klasických montessori pomůcek (z oblastí praktického života, smyslové výchovy, jazykové výchovy, matematiky a kosmické výchovy) využívá montessori terapie další dodatekový materiál. Slouží k tomu, aby dítě mělo více možností, jak danou dovednost procvičit. Nemůže-li dítě klasický montessori materiál z nějakého důvodu využívat, připraví mu terapeut tzv. „adaptovaný materiál“. Je přizpůsoben možnostem dítěte (např. větší barevný kontrast, lepší úchytky).

S montessori terapií je vhodné začít co nejdříve. Terapeut provází rodinu vývojem dítěte, pomůže vybrat vhodný materiál pro domácí práci, poradí s přístupem k dítěti, pokud si rodiče nejsou jisti.

Lore Anderlik radí, abychom na dítě hleděli skrze „pozitivní brýle“: „**Věř ve mne a já dokážu mnohem víc, než si myslíš!**“.

#### **Doporučené prameny:**

Anderlik, L.: *Cesta k inkluzi. Úvahy z praxe a pro praxi.* Triton, Praha, 2014

Anderlik, L.: *Jedna cesta pro všechny. Montessori ČR, Praha, 2019*

V případě dotazů mě můžete kontaktovat: [alzbeta.jantova@dcpaprsek.org](mailto:alzbeta.jantova@dcpaprsek.org)